

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Nr. 50

JULI

1950

De fleste af de ca. 40 Gaarde, som oprindeligt dannede Landsbyen Horne paa Fyn, er flyttet ud. En af de, der endnu er tilbage i Landsbyen, er „Kirkehøjgaard“, som her ses med den for fynske Gaarde ret specielle Indkørsel i et skraat eller rundbygget Hjørne mellem to Længer. — Længen til venstre har overkalket Bindingsværk, og paa Længen til højre, ser man, at Skraastiveren under Stigen afslører, at her har oprindeligt været Hjørne paa Bygningen. — Gaarden synes at være opført omkring 1800.

SLÆGTSGAARDEN

Udkommer hveranden Maaned

Redigeret af *Jørgen Petersen*.

Foreningen til Bevarelse af danske Slægtsgaarde.

Kontor: Købmagergade 67-69, København K.
Kontoret aabent hver Dag fra Kl. 10-13. Tlf. Central 12738.

Alle Breve til Foreningen sendes til Kontoret,
Artikler til Bladet til Redaktøren.
Andet samt private Forespørgsler til Formanden.
Forespørgsler ang. Undersøgelser af enhver Art
bedes rettet til Slægtsgaards-Arkivet.

„Slægtsgaards-Arkivet“.

Adresse: Dansk Folkemindesamling, Det kgl. Bibliotek,
København K. Tlf. Central 4444

Leder: Mag. art. Hans Ellekilde og Arkivar P. K. Hofmansen,
Arkivsekretær P. K. Hofmansen træffes personligt Tirsdag,
Onsdag og Fredag fra Kl. 14-16.

Landsbestyrelsen:

Civilingeniør, Gaardejer H. M. Markersen, R., Rødby,
(Formand).

Gdr. Jens Jensen, Sode pr. Hejsager (Næstformand).

Gdr. Jørgen Petersen, Thorsgaard, Gislunge.

Sognefoged, Gdr. N. Slemming, Hammelev pr. Grenaa.

Gdr. Bengt Bjergskov, Rosenlund, Fyn.

Parcl. Niels Larsen, Veddinge pr. Faarevejle.

Hofjærgemester Cederfeld de Simonsen.

Propr. Chr. Lybye, Haldborg pr. Skive.

Gdr. Ths. B. Thomsen, Ulstedlund pr. Ulsted.

Gdr., Sognefoged Grøntved, Mygdal pr. Hjørring.

Gdr. Johs. Grønbeck, Gudhjem, Bornholm.

Foreningens juridiske Konsulent.

Sagfører, cand. jur. M. Hesselbjerg, Hillerød.

Kontorets Leder.

K. Nielsen.

Foreningens Revisor.

Statsaut. Revisor Kr. Foged, København.

Trykkeri:

Holbæk Amts Bogtrykkeri.

Dansk Slægtsgaardsforenings Aarsmøde

Dansk Slægtsgaardsforening er en Sammenslutning, der har til Formaal at bevare danske Slægtsgaarde, som der staar i Formaalparagrafen.

Dette Formaal kan deles i to Dele. Det første omfatter Stillingtagen til Dagens Spørgsmaal, for saa vidt de kan

have Interesse for Bevarelse af Slægtsgaarde, uden derfor at tage Stilling til almindelige politiske Skillelinjer.

Den anden Del af Foreningens Indsats gaar ud paa at bevare Slægtens Minde og Gaardenes Historie og har til dette oprettet Slægtsgaards-Arkivet, der har tilhuse paa Det kongelige Bibliotek. Dette kan som Tiden gaar faa stor kulturhistorisk, folkelig som ogsaa grænsepolitisk Betydning.

Til at drøfte disse Spørgsmaal sammenkaldes hvert Aar i Maj Maaned til et Aarsmøde, der bestaar af en Repræsentant af hver paabegyndt 200 Medlemmer indenfor hvert Amt, samt Landsbestyrelsen. Disse Aarsmøder afholdes skiftevis i forskellige Egne af Landet og kan ogsaa overværes af alle Medlemmer med Familie, der ønsker det.

Aarsmøderne varer to Dage, og Andendagen er forbeholdt Udflugter i Egnen for at bese interessante Virksomheder, det være godt drevne Gaarde eller Virksomheder, der kan have Interesse paa anden Maade, og natur-skønne Steder. Endvidere afholdes festlige og selskabelige Sammenkomster.

Indkvarteringen sker efter Ønske enten i private Hjem eller paa Hotel, som ogsaa Befordringen organiseres.

Hidindtil har der været afholdt Aarsmøder i Sønderjylland, i Holbæk (Ods Herred) og i Randers. Næste Aar er Slægtsgaardsforeningen indbudt til Bornholm.

Disse Aarsmøder i denne Form bliver mere og mere omfattende, ganske særligt Andendagen med Udflugt, fordi dette bliver mere og mere lærerigt og interessant. Man mærker her i Landet to bestemte Kulturretninger, en der udgaar fra Byerne og en, der er udgaet fra de gamle Slægtshjem. Det er en af Slægtsgaardsforeningens Opgaver at forene disse to Kulturretninger til Gavn for vort Land. Paa disse Udflugter er Foreningen stolt af at fremvise gammel dansk Slægtsgaardskultur og paavise, hvor smukt de gamle Traditioner har kunnet tilpasse sig Tidens Krav.

Vel mødt næste Aar paa Bornholm.

Jens Jensen, Soed.

I Slægtens Eje siden 1630 og bliver det

Hfv. Ejer af Skødshovedgaard, Gaardejer Peter Sørensen, Dejret, har af Gaardejer Niels Viggo Madsen købt den gamle Sognefogedgaard i Tved med 19 Tdr. Land. Prisen er 59,000 Kr. Derefter bliver Gaarden, som har været i Slægtens Eje siden 1630, stadig i Familiens Besiddelse, idet Peter Sørensen er en direkte Efterkommer af Gaardens første Ejer. Ogsaa Niels Viggo Madsen er nær beslægtet med den gamle Sognefogedgaards Ejere.

Creditkassen for Landejendomme i Østifterne

(Landcreditkassen)

Anker Heegaardsgade 4 . København

Laan mod 1. Pr. i Landbrug, Skov- og Havebrug samt Grundforbedringslaan

Kasseobligationer kan noteres paa Navn og kan indskrives

SLÆGTSGAARDEN

Medlemsblad for Foreningen til Bevarelse af danske Slægtsgaarde

Nr. 50

JULI

1950

FORENINGEN

Som allerede nævnt har Foreningen uden Tvivl fundet den rigtige Form for sin — maa jeg sige — Generalforsamling? Vel ved jeg, at Ordet ikke dækker over Begrebet »Repræsentantskab«, da dette jo fordrer en udsendt Deltager, der har Ansvar for sin Lokalafdeling, men hvis disse skifter Udsending hvert Aar, vil alligevel den Tale, at det er en fast »Klike«, der møder og afgør Valg m. m., forstumme. At de udsendte Repræsentanter bør møde med Direktiver fra sine Lokalafdelinger, betragtes som givet.

Men foruden selve det for Bestyrelsens Arbejde vigtigste, selve Repræsentantskabsmødet, er der jo ogsaa Udflugten. Om denne er der talt og skrevet saa ofte, at vi her forbigaar den. Kun skal rettes den lille Kritik, at Arrangørerne som Regel ønsker at vise alt for meget af deres Egns Skønhed, at Turene let bliver forjagede; dette bør tages som en Erfaringovervejelse for Fremtiden.

En anden og alvorligere Sag er, at selve Repræsentantskabsmødet er ved at blive forjaget! Den Tid, der bliver afsat til dette vigtige Møde, er alt for kort. Det nytter ikke at henvise til, at vi kan fortsætte, til vi bliver færdige. Erfaringen har vist, at naar Værter og Gæster skal finde hinanden og naa deres respektive Befordringsmidler for at komme hjem, hører selve Mødet op eller drukner i Opbrudet. Vi maa have mere Tid, begynde om Formiddagen, selv om det snart obligatoriske Hovedbestyrelsesmøde skal stryges. Der skal blot lige nævnes, at en saa vigtig Beretning som Arkivar Hofmansens, der sikkert interesserer de fleste mest, om man da skal dømmе efter de baade mundtlige og skriftlige Anker, der foreligger, kun blev et forjaget Udsnit.

Som Deltagerne i Mødet hørte, har Hovedbestyrelsen vedtaget, at der skal udsendes unge Studenter til de Egne at Landet, hvor Foreningen enten ingen eller kun alt for faa Medlemmer har, for at søge øget Tilslutning. Forhaabentlig vil det have sin Virkning, ikke mindst fordi de unge Mennesker væsentligt er fra den Egn, hvor de skal arbejde, samt at de, i Modsætning til de »Agenter«, der anvendes i Foreningens Start, ikke lover nye Medlemmer mere, end Foreningen kan holde. Vi maa haabe, der kommer noget godt ud af dette Fremstød.

Rent personligt tror jeg, at den bedste Form for Hverving af nye Medlemmer er den, der foregaar fra Medlemmerne personlig fra Mand til Mand, og under Forudsætning af, at den, der saaledes anbefaler, baade forstaar Forenin-

gens Baggrund samt er personlig tilfreds med dens Virke. Men vi haaber altsaa paa et godt Resultat.

Det kan i denne Forbindelse nævnes, at et Forslag fra Gdr. Aage Herlevsen, Mariager, gaaende ud paa, at den, der skaffer 15 nye Medlemmer, vil faa gratis Rejse til Bornholm 1951, blev vedtaget. — Som bekendt blev denne smukke Ø valgt til næste Aars Mødested.

Maaske kunde det friste andre end Herlevsen at prøve Forsøget, i saa Fald kan man henvende sig til Foreningens Kontor og der faa Indmeldelsesblanketter m. m.

Maaske maa det være mig tilladt at sige en varm Tak for de venlige Ord, der faldt om vort Blad? Ingen ved bedre end jeg, at Bladets Indhold kunde være meget bedre, men jeg har søgt at holde en Linje, der skulde give Interesse baade hos de Ældre og de Yngre, søgt at faa fortalt baade om vor ældste Fortid saavel som de Minder, vi i de gamle Hjem værner om. At gøre Bladet til et videnskabeligt Organ tror jeg vil ligge uden for de Rammer, der er naturlige for et Blad af vores Art; de, der føler Trang til saadanne Emner, har andre Muligheder.

Jeg vil, som ofte før, bringe de Medarbejdere, der for en ringe Betaling sender os Stof, en Tak samtidig med, at der ogsaa rettes en fornyet Opfordring til Medlemmerne om at sende Stof til Bladet. Lad os faa fat i de gamle Dokumenter, der afgjort ligger gemt hen i Skufferne, eller de Optegnelser, der sikkert ogsaa findes! Selv om man personlig ikke finder disse værdifulde, kan vore gode Venner blandt Videnskabsmændene her samle Stof, der har stor Værdi for deres Forskning! Meget, der ellers vil gaa tabt, kan reddes — og vi er dog heldigvis mange, der kan glæde os over at se det trykt.

J. P.

Tak, Bonde, med din Sædekurv!

Lad Landet grønnes i dit Spor,
saa vi med Stolthed Aar for Aar
tør pege paa den danske Jord.

Saa længe *du* i Furen gaar,
saa længe *du* har arbejd' kær,
skal Danmark lægge Fold til Fold
i Sol og Storm og Bygevejr.

Jeppe Aakjær.

REPRÆSENTANTSKABSMØDET

RANDERS 20. MAJ 1950

Da det af Formanden udfærdigede Referat fra Repræsentantskabsmødet ikke er kommet Redaktøren i Hænde endnu, maa vi bringe det i Bladets næste Numer. Denne Gang maa vi nøjes med Beretningerne som følger.

Dansk Slægtsgaardsforening blev stiftet i 1941. Mange vil undre sig over, at Foreningen ikke er ældre, og dette er naturligt og berettiget, men Foreningen blev altsaa først stiftet under Tyskernes Besættelse af Landet, og Aarsagen hertil var i Virkeligheden, at den danske Befolkning i Nødens Stund havde Brug for Fremhævelse af alt, hvad der viser, at Danmark er et gammelt og frit Land med Traditioner, høj Kultur og stabile Ejendomsforhold.

Der er mindst 15,000 Slægtsgaarde i Danmark — et overraskende stort Tal i Betragtning af, at det samlede Antal Landbrugsejendomme er ca. 215,000. I de sønderjyske Amter findes et særligt stort Antal Slægtsgaarde.

De siden Slægtsgaardsforeningens Stiftelse i 1941 foretagne Undersøgelser har endvidere vist, at vel findes der i Danmark et stort Antal Slægtsgaardsejere, men de øvrige Landbrugsejendomme drives saa godt som udelukkende af Folk, der er beslægtet med Slægtsgaardsejerne. Med andre Ord saa godt som hele den danske Jord dyrkes af gamle Bondefamilier. Der skal Tradition til for at være Landbruger, og den danske Landbruger skal elske det Stykke Jord, som er ham betroet.

Det turde være indlysende, at »Dansk Slægtsgaardsforening« har en stor Opgave at varetage — den Opgave at paavise, at Bevarelsen af danske Slægtsgaarde for Familien ikke alene er ønskeligt for Slægtsgaardsejerne, men ogsaa af vital Betydning for Stabilitet i danske Landbrugsforhold og derved til Gavn for hele den danske Befolkning.

Dansk Slægtsgaardsforenings Formaal er angivet i Lovens § 1, hvori særligt er anført, at Foreningen skal arbejde for bevarelse af Slægtsgaarde i Slægtens Eje. Der skal arbejdes for at fremskaffe Oplysninger om Slægt og Gaardhistorie, for juridisk Vejledning ved Familieoverdragelse og Testamenter og for at faa Lovgivningsmagtens Støtte til Lovregler, der tjener til Bevarelse af Slægtsgaarde for Slægten.

Slægtsgaardsarkivet. Foreningen har oprettet et Slægtsgaardsarkiv, der har til Huse paa det kongelige Bibliotek under »Dansk Folkemindesamling« med Arkivarerne Ellekilde og Hofmansen som Ledere. Hovedbestyrelsen har nedsat et godt og alsidigt Arkivudvalg. Fra Arkivet faar Foreningens Medlemmer, efterhaanden som Arbejdet kan blive udført, en gratis Udskrift af Mandtalslisterne, og vore Med-

lemmer kan igennem vort Arkiv paa aller billigste Maade faa udført Undersøgelser saavel om Gaardhistorie som Slægtsforhold.

Fra mange Landbrugsejere (ikke Slægtsgaardsejere) er vi anmodet om Hjælp til at faa undersøgt deres Slægt og Gaards Historie, og Hovedbestyrelsen har vedtaget at udvide Arkivets Arbejdsomraade saaledes, at andre end Foreningens Medlemmer ved Henvendelse til vort Slægtsgaardsarkiv kan faa deres Slægt og deres Gaardhistorie undersøgt paa billigste Maade.

Vi ved, at vor Arkivsamling arbejder godt, og at den har store Opgaver at varetage. Vi arbejder nu med at faa Arkivsagen i en saadan Form, at den kan faa offentlig Anerkendelse, hvorefter vi vil prøve paa at faa offentlig Tilskud eller Legatstøtte til vort Arkivararbejde. Hovedbestyrelsen har nedsat et Udvalg, som skal tage sig af dette Spørgsmaal.

I de sidste 4 Aar er der fra Arkivet udsendt ca. 1100 Folketællingsundersøgelser, og der er udført ca. 100 større Undersøgelser. De store Undersøgelser af Slægts- og Gaardhistorie er i Stigning, og af de mange Forespørgsler til Arkivet fremgaar det, at Interessen herfor bliver større og større. Arbejdets Gang er saaledes, at naar de, der ønsker foretaget Undersøgelser af Slægts- og Gaardhistorie, har henvendt sig til Slægtsgaardsarkivet, forhandles med Arkivaren om Omfanget af Undersøgelsen, og der fastsættes i Almindelighed et Beløb for Omkostningerne. Undersøgelserne foretages derefter af Arkivaren med Assistance af gode og sagkyndige Medarbejdere paa de forskellige Omraader.

Juridisk Vejledning. Igennem Slægtsgaardsforeningen kan dens Medlemmer faa juridisk og økonomisk Vejledning ved Overdragelse af Ejendom til Slægt. Foreningen kan give Vejledning om Ordning af Arvespørgsmaal med Hensyn tagen saavel til Gaardarvinger som andre Arvingers Interesse.

Økonomiske og lovmæssige Sager.

Foreningens Hovedbestyrelse har nedsat et Udvalg, der udfører Forarbejde til disse Sager, og Hovedbestyrelsen arbejder med disse Spørgsmaal saaledes:

a. *Jordlovene.* Foreningen henvendte sig i Februar 1948 til Folketingets Udvalg vedrørende Jordlove med Udtalelse om, at Slægtsgaarde bør have Ret til den Beskyttelse, at der fra saadanne Ejendomme ikke kan eksproprieres eller ved Ejerskifte til Slægt ikke kan fratages Jord til Brug for andre Landbrugsejendomme, og vi konstaterede med Tilfredshed, at den derefter vedtagne Jordlov

indeholder Bestemmelse om, at Ekspropriationsret og Forkøbsret er bortfaldet ved Overdragelse af Landbrugsjendom til Familie.

Til de senere Jordlove har Foreningen ikke sendt Udtalelser til Rigsdagen, men Hovedbestyrelsen er klar over, at man ogsaa i Fremtiden maa være paa Vagt for at værne Slægtsgaardsejernes Ejendomsrettigheder.

b. Arvelove.

Efter at der i 1941 var afgivet en Kommissionsbetænkning og Udkast til en ny Arvelov, var Arvelovsspørgsmaalet for nogle Aar siden fremme til Behandling i Rigsdagen, men Sagen er foreløbigt udsat.

For Rigsdagen udtalte Slægtsgaardsforeningens Ledelse da, at Foreningen ønskede den nugældende Lovs Bestemmelse om Arverettigheder for Bøndergaarde og Statshusmænd bibeholdt i fremtidige Love og udvidet til ogsaa at gælde for almindelige Husmænd, Sædegaardsejere og Landejendomme i Sønderjylland og der ved for alle Slægtsgaardsejere. Vi ønsker, at ikke alene Ejere af Bondegaarde og Statshusmandsbrug, men alle Ejere af Landejendomme frit kan bestemme, til hvilken Pris og til hvem de vil overdrage Ejendommen.

Arvelovsforlaget blev som omtalt foreløbigt henlagt, men det kan ogsaa ventes at komme frem igen.

Loven af 30. Marts 1949 (de saakaldte smaa Jordlove) indeholder nogle Bestemmelser, som i nogen Grad imødekommer Slægtsgaardsforeningens Ønsker om Arveregler for Landejendomme, idet denne Lov bestemmer, at Selvejerbonden og Statshusmandens Ret til ved Testamente at bestemme, hvem af hans Arvinger han vil tillægge og til hvilken Pris, Arvingen kan overtage den, udvides til ogsaa at gælde for Landejendomme i Sønderjylland samt for Ejendomme under 1 Td. Hartkorn. For Sædegaarde (de fleste Herrgeaarde), for hvilke der hidtil har været andre Regler, gælder disse uforandret. De gamle Arvelove for Bøndergaarde og Statshusmandsbrug er ogsaa ikke alene bibeholdt, men ogsaa udvidet lidt, hvilket kan tyde paa, at Slægtsgaardsforeningens ønsker om Arveregler for Landejendomme i Fremtiden har Mulighed for at blive opfyldt. Trods dette maa Slægtsgaardsforeningen følge Arvespørgsmaalet med Agtpaagivenhed.

c. Ejendomsskatterne stiger Aar for Aar. Fra statistisk Departement har vi blandt andet faaet oplyst, at Landbrugs Ejendomsskatter i 1914 var 22,1 Million Kr., i 1947 var de 133,3 Million Kr. — altsaa 6 Gange saa meget. Dette Skattespørgsmaal er noget, som vedrører hele det danske Landbrug. Naar Slægtsgaardsforeningens Hovedbestyrelse har taget Sagen op til Undersøgelse, er Aarsagen den, at Slægtsgaardsejendomme har den Særstilling, at de holdes udenfor den almindelige Ejendomspekulation, og at en for stor Stigning i Ejendomsbeskatning derfor kan blive en uretfærdig Byrde for Slægterne og give Vanskeligheder for Bevarelse af Slægtsgaarde.

d. Slægtsgaardslovgivning. I vor Fornings Formalsparagraf er omtalt, at der eventuelt skal arbejdes for en Slægts-

gaardslovgivning til Sikring af Ejendommens Bevarelse for Slægten. Hovedbestyrelsen mener ikke, at dette Spørgsmaal for Tiden er aktuelt, men da det muligt kan blive det i Fremtiden, vil Hovedbestyrelsen indsamle Materiale og Oplysninger om Slægtsgaardslovgivning i andre Lande, og vi er saa heldig at have al god saglig Hjælp til dette Arbejde, nemlig Sagtørter M. Hesselbjerg.

e. Panteobligation med konjunkturbestemt Rente.

Hovedbestyrelsen har interesseret sig for det Spørgsmaal, hvorledes der i en Ejendom kan udstedes Panteobligation med konjunkturbestemt Rente — noget vi finder af stor Betydning for det Tilfælde, hvor en Slægtsgaard skal overdrages til en Slægtning, til Ordning af den tidligere Ejers og eventuelle andre Arvingers økonomiske Forhold. Foreningen arbejder for Tiden videre med Spørgsmaalet med det Formaal at finde den bedst egnede Løsning.

Foreningsbladet mener Hovedbestyrelsen er godt og nyttigt, og vi ønsker at bevare det.

Igennem Foreningsbladet »Slægtsgaarden« faar Foreningens Medlemmer ikke alene Oplysninger om Hovedbestyrelsens og Udvalgenes Arbejde, men ogsaa om meget andet, der kan have Interesse for Foreningens Medlemmer. Det er under Overvejelse at afløse Slægtsgaardsbladet med en Beretning, der udsendes en eller to Gange om Aaret.

Forholdet er det, at man helst ønsker bibeholdt et Foreningsblad, men Udgifterne derved er for Tiden for store og derved hindrende for Arbejdet med andre for Foreningen vigtige Opgaver. En billigere Ordning af Spørgsmaalet om Udsendelse af Meddelelser til Medlemmer om Foreningens Virksomhed m. m. er derfor paakrævet, og Hovedbestyrelsen arbejder med dette Spørgsmaal.

Medlemsforhold.

Betingelse for at en Slægtsgaardsejer kan blive Medlem af Foreningen er i Henhold til Foreningens Love, at han ejer Gaarden i 3die Generation, hvilket i Almindelighed vil sige, at Gaarden har været i Slægtens Eje i ca. 100 Aar, men da der har været Tilfælde, hvor 3 Generationer kan omfatte et kortere Aaremaal, er det i saadanne Tilfælde overladt til Foreningens Forretningsudvalg at tage Bestemmelse om Mulighed for Medlemskab. Der vil i Dag blive fremsat Forslag om, at Betingelsen for Medlemskab i Slægtsgaardsforeningen ændres til, at Ejendommen skal have været i Slægtens Eje i 100 Aar, hvorfra der undtagelsesvis kan dispenseres.

Foreningens højeste Myndighed er et Repræsentantskab, bestaaende af Hovedbestyrelsens Medlemmer og Repræsentanter for alle Amter. Der er Lokalafdelinger af Foreningen i alle Landets Amter med særlig Amtsbestyrelser, og i hvert Sogn, hvor Slægtsgaarde findes, bør der være en Tillidsmand. Amtsforeningerne vælger efter nærmere Regler Medlemmerne til Foreningens Repræsentantskab, og dette vælger Foreningens Hovedbestyrelse. Repræsentantskabsmødet afholdes en Gang om Aaret — vekselvis i forskellige Landsdele.

I de senere Aar er man kommet ind paa i Forbindelse med Repræsentantskabsmødet at afholde et Aarsmøde, hvortil alle Foreningens Medlemmer har Adgang. Aarsmødet afholdes i Forbindelse med en Udflugt til den paagældende Egns Seværdigheder.

Det er en Selvfølge, at Slægtsgaardsforeningens Antal af Medlemmer har en meget stor Betydning for Foreningens Virkekraft i Slægtsgaardsejernes og Samfundets Interesse. Hovedbestyrelsen er af den Opfattelse, at Arbejdet for at faa nye Medlemmer i Slægtsgaardsforeningen bedst udføres ved nuværende Medlemmers Medvirking, da disse bedst kan redegøre for Slægtsgaardsforeningens Nytte, men da det er Hovedbestyrelsens Opfattelse, at alle Slægtsgaardsejere i Danmark bør være Medlem af Slægtsgaardsforeningen ikke alene i egen Interesse, men ogsaa i Arbejdet for Bevarelse af flest mulige Slægtsgaarde, er det naturligt, at Slægtsgaardsforeningens Hovedbestyrelse paa bedst mulig Maade vil arbejde for at faa alle Slægtsgaardsejere i vort Land til at tilslutte sig Foreningen.

Slægtsgaardsejere, som ikke er Medlem af Foreningen (mange kender ikke Foreningens Eksistens), maa og skal vi i Forbindelse med og faa dem til at forstaa, at de bør være Medlem af Foreningen. Hovedbestyrelsen foreslaar, at vi engagerer Studenter — Studenter, der er kendt med Landbrugsforhold — til i Sommerferien i Aar at besøge Slægtsgaardsejere Landet over, give Meddelelse og Oplysninger om Foreningens Virksomhed og tegne nye Medlemmer. Hovedbestyrelsen mener, at vi paa denne Maade kan faa gode og forholdsvist billige Agenter, og vi mener nu at have Raad til at ofre noget paa en saadan Agitation.

Det skal ingen Hemmelighed være, at Slægtsgaardsforeningen har haft Startvanskeligheder — naturligvis. For faa Aar siden havde Foreningen paadraget sig en Gæld paa ca. 12,000 Kr., men nu har Foreningen en Formue paa ca. 10,000 Kr. Det er ikke noget stort Beløb, og vi bør fortsat

Landsbygade i den sydøstlige Del af Ordrup By, Sonnerup Sogn syd for Roskilde Fjord. Ordrup ligger paa en lille flad Højde, hvorfra Terrænet skraaner brat ned mod Elverdamsaaens Enge i Vest og opad mod Sydøst. Man ser her mod Sydvest ad en lille Sidevej, der flankeret af Landsbyhuse opført i første Halvdel af 1800 Tallet fører op til Gaard Nr. 2. I Gadeporten er der en Dør beregnet for den gaaende Færdsel. Tilhøjre herfor er Svine- og Kostalden. De synlige Længer er omtrent jævn gamle med Husene langs Vejen.

søge at stabilisere Foreningen i økonomisk Henseende, men alligevel mener Hovedbestyrelsen det rigtigt, at vi vover noget for at forøge Medlemsantallet. Vi mener, det kan gøres paa en saadan Maade, at Risikoen bliver minimal.

Slutbemærkninger.

Jo flere Medlemmer Foreningen har, desto større bliver dens Indflydelse, og under Nutidens usikre og vanskelige Forhold er der Mulighed for, at Dansk Slægtsgaardsforening i nærmeste Fremtid kan komme til at staa over for Opgaver, hvis Løsning vil være af vital Betydning for Slægtsgaardsejerne.

I en Forening som »Dansk Slægtsgaardsforening« maa Partipolitik være bandlyst. Ethvert Medlem af Foreningen kan frit slutte sig til det politiske Parti, han eller hun ønsker, og det maa anses for en Styrkelse af Foreningen, at den har Medlemmer indenfor de forskellige politiske Partier.

Slægtsgaardsforeningens Arbejde skal være saaledes, at alle Foreningens Medlemmer kan slutte op om den kulturelle og materielle Opgave, der gaar ud paa at bevare danske Slægtsgaarde for Familien.

Slægtsgaardsforeningens Opgaver er baade ideelle, kulturelle og materielle, og de skal løses paa en saadan Maade, at Slægtsgaardsejernes Interessere ogsaa er vort Lands Interesser.

Herefter fulgte Beretning for dansk Slægtsgaards Arkiv for 1949.

Jeg har den Ære at aflægge Beretning for dansk Slægtsgaards Arkiv for Aaret 1949.

Det er dansk Slægtsgaardsforening, der ejer og har oprettet Slægtsgaards-Arkivet, dog har Arkivet sin egen Ledelse og forvalter selvstændig det Tilskud, som Foreningen aarlig yder til Arkivet.

Slægtsgaardsforeningens Indsats kan deles i to Dele. Den første Del tager Sigte paa at bevare danske Slægtsgaarde gennem Stillingtagen til Dagens Spørgsmaal, for saa vidt de kan have Interesse til Bevarelse af danske Slægtsgaarde, som det er fremsat i Formandens Beretning. Den anden Del er at bevare Slægtens Minde og Gaardenes Historie, og det er derfor Slægtsgaards-Arkivet er oprettet.

Vi Slægtsgaardsejere har som ringe Tak over for vore Forfædre den moralske Pligt at bevare deres Minde og Gaardens Historie for den Indsats, de har gjort for Slægts-hjemmet. Disse Minder samles som Undersøgelserne skridter frem i Sogns-Kapslerne i Arkivet paa det kongelige Bibliotek, hvor de saa er tilgængelige for Interesserede og vil med Tiden faa stor folkelig, kulturel som ogsaa grænsepolitisk betydning.

For at gøre Arkivets Værdi mere omfattende, udkastedes for et Par Aar siden den Tanke at omdanne Arkivet til et Bondegaards-Arkiv. Slægtsgaards-Arkivets Arbejdsudvalg kom dog efter Forhandling til den Opfattelse, at Arkivet paa nuværende Tidspunkt ikke evnede at gennemføre en saadan Opgave, men anbefalede at ogsaa andre end Foreningens Medlemmer kan faa deres Slægts og Gaardhistorie undersøgt gennem Slægtsgaards-Arkivet, imod at

disse betaler et tillæg paa 15 pct., da Foreningen yder et aarligt Tilskud til Arkivet for at billiggøre Undersøgelser for Foreningens Medlemmer.

Ved senere Forhandlinger er det blevet vedtaget, at dette ekstra Tilskud for Ikke-Medlemmer i visse Tilfælde kan slettes.

Dermed er Tanken om Oprettelse ikke opgivet, men henlagt til Arkivet raader over flere Midler og bedre Pladsforhold.

I Foreningens Vedtægter § 2 staar, at Foreningsmedlemmer, hvis Slægt i 100 Aar eller mere har ejet Gaarden, kan, naar det ønskes, efter forudgaaende Undersøgelse af Slægtsgaards-Foreningen faa udstedt et Slægtsgaards-Diplom mod et af Arkivet fastsat Gebyr. Dette Spørgsmaal var forelagt Repræsentantskabet ved sidste Aarsmøde i Holbæk. Der var vel ingen Modstand imod, at der udstedes Diplomer, men derimod var der afvigende Meninger om Diplomets Udseende. Angaaende dette blev Afgørelsen overladt Bestyrelsen, og man enedes der om at offentliggøre de indkomne Udkast i Foreningens Blad til Medlemmernes Afgørelse. De Udkast, som offentliggjordes, var et, som Arkivleder Hofmansen havde ladet udfærdige, og et, der paa Bestyrelsens Foranledning var tegnet af kongelig Bogtrykker Egmont Petersen ved Gustorm Petersen. Resultatet blev, at der indkom 36 Svar fra Medlemmerne. De 5 ønskede Hofmansens Forslag gennemført og 31 Egmont Petersens.

Denne ydre Ramme, hvorpaa der staar den lige slægtslinje, er jo ikke det væsentlige; det vigtigste, der er ens for begge Udkast, er den Undersøgelse, der medfølger Diplomet i en Mappe.

Naar denne Bestemmelse om Diplomet er indsat i Foreningens Vedtægter, saa er det fra Foreningens Side ment som, at det er forstaaeligt, at de fleste ejere af gamle danske Slægtsgaarde ønsker at vise deres Forfædre en ære for deres indsats for at bevare det gamle Slægtshjem, og at Udstedelse af Diplomer vil være til Gavn for Arkivet, da det animerer Medlemmerne til at foretage Slægts og Gaardundersøgelser, der indgaar i Arkivets Samlinger.

For at faa en Ende paa denne Sag vil jeg bede Mødelederen foretage en Afstemning her paa Repræsentantskabs-

mødet, om vi skal udstede Slægtsgaards-Diplomer eller ikke. Hvis der ingen skal udstedes, skal Foreningens Vedtægter ændres.

I Grunden burde Medlemmernes Afstemning i Bladet være fyldestgørende for Diplomets Udseende, dog hvis et Flertal af Repræsentanter her paa Mødet ønsker det, kan der ogsaa stemmes om Udkastet fra Egmont Petersen eller det fra Hofmansen skal udføres.

En af Grundene til, at dette omtales, er, at Foreningen løber en økonomisk Risiko ved Udstedelse af Diplomer.

Vi er nødt til at vælge et bestemt Udkast, og vi bliver nødt til at anskaffe mindst 1000 Eksemplarer. Dog, naar Repræsentanterne mener, som jeg gør det, at det vil gavne saavel Forening som Arkiv, og det er en moralsk Pligt mod vore Forfædre, da maa vi ikke undslaa os for denne Risiko.

Jeg bør meddele, at vi i Aarets Løb har ansøgt Tuborgfonden om Støtte til specielle Opgaver, denne Gang til Udskrivning af Matrikel af 1779.

Der er forhandlet indenfor Arkivudvalget om fremtidige Ansøgninger, og hvilke Opgaver der bør tages op. Fra den Side er foreslaaet at søge Tilskud til Undersøgelse af de sønderjyske Frigaarde. Der vil nærmere blive gjort Rede for dette af Arkivleder Hofmansen.

Til at varetage disse Spørgsmaal er der af Foreningen nedsat et Udvalg til at varetage disse Interesser.

Angaaende Arkivets Virksomhed i det forløbne Aar kan jeg meddele det glædelige, at denne er i Stigende, og dette skyldes i første Linje Hofmansens udmærkede Ledelse og hans gode Betjening af Undersøgelser-Rekvirenter.

Arkivet udsender aarligt det overkommelige Antal smaa Folketællings-Undersøgelser.

I følgende Herreder er disse udsendt, hvor Spørgeskemaer er indsendt:

Præstø Amt. Stevns og Baarse Herreder.

Holbæk Amt. Ods Herred.

Sønderborg Amt. Als Sønder og Nørre Herred og Nybøl Herred.

Haderslev Amt. Tystrup, Gram, Nr. Rangstrup, Frøs og Kavslund Herred.

Aabenraa Amt. Aabenraa, Rise og Luntofte Herred.

Østifternes Land-Hypothekforening

Gyldenløvesgade 3

KØBNEHAVN V

yder uopsigelige 2. Prioritetslaan i Landejendomme
og Beboelsesejendomme paa Landet i Østifterne

Vejle Amt. Elbo, Holmans, Jerslev, Brusk og Nr. Tyrstrup Herred.

Ribe Amt. Vester Hore Herred.

Aarhus Amt. Hads og Ning Herred.

Aalborg Amt. Hindsted, Hellum, Gislum, Aars, Slet, Hornum og Flæskum Herred.

Der er for 1949 udsendt 338 Stk. Folketællingsundersøgelser til en Gennemsnitspris af 4,17 Kr.

Af store Undersøgelser er der i 1949 udsendt 34 Stk. til en samlet Betaling af 2803,60 Kr.

Af disse har Arkivlederen selv indtjent 294,50 Kr.

De øvrige er udført af Medarbejdere ved de forskellige Landsarkiver som ogsaa af andre Medhjælpere.

Foreningen har for 1949 ydet Arkivet et Tilskud paa 6000 Kr. Deraf gaar 3600 Kr. som Løn til Arkivlederen, det øvrige til Kontorhold og Udsendelse af smaa Undersøgelser, medens de store Undersøgelser hviler i sig selv.

Jeg vil gerne til Slut udtale en Tak til Arkivleder Hofmansen for den gode Maade, han har ledet Arkivet. Ligeledes en Tak til Magister Ellekilde og til Dr. A. Fabritius for Husly til Arkivet i dansk Folkemindesamling og det kongelige Bibliotek.

Fra Randersudflugten

En af de deltagende i Udflugten kom efter Afslutningen hen til mig og sagde følgende: »Jeg tvivlede om, at det, du skrev i sidste Nr. af »Slægtsgaarden«, var rigtigt! Oprigtig talt troede jeg, at du overdrev, naar du priste Mols Skønhed saa højt, men efter at have set det med egne Øjne, giver jeg dig fuldstændig Ret! Det var simpelthen betagende«.

Mon egentlig ikke dette Indtryk er gældende for alle Deltagere?

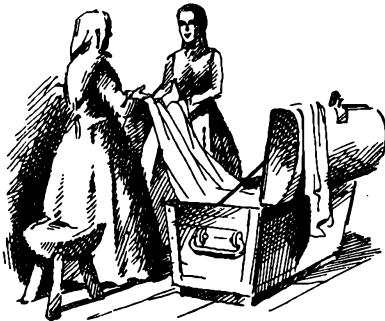
Men for at give et Referat af selve Udflugten, maa der begyndes med Samlingen i Rønne. Vel var der en Del af Deltagerne, der fik set Kr. Hansens fine Besætning og Bedrift, men den egentlige Tur begyndte paa Rønne Kro, hvor alle samledes. Ved Frokosten holdt Adjunkt Rooskær et kort Foredrag om Mols geologiske Opbygning, illustreret med Kort over de tre Istidsperioder, der skabte Bakkerne, Slugterne og Smeltevandsrenderne samt ogsaa de mange Bugter og Vige, der karakteriserer Mols Kyst.

Derefter tog man til Kalø Slotsruin, hvor en herlig Spaseretur langs Tangen, der forbinder Halvøen med Fastlandet, bl. a. gav intim Indsigt i nogle rugende Maagers Privatliv. At denne Koloni var saa kendt med Besøg, at der kun lød svage Protester mod Forstyrrelsen, forbavtede mange af de Deltagere, der har langt til Havet og derfor ikke kender til disse Fugles Vaner. Ved Ruinen gav Landinspektør Schrøder en interessant historisk Oversigt over Kalø's Skæbne lige fra det første Slot, som Erik Menved byggede, til det af Fr. III blev nedrevet og anvendt som Materiale for »Charlottenborg« i København. — Mon egentlig ikke de fleste sendte en alt andet end venlig Tanke til de af Kongens Raadgivere, der saa pietetsløst ødelagde et af vore prægigste Middelalderminder? — Den mægtige Ruin, der svagt minder om Vordingborgs Fæstningsværk, er dog nu restaureret under Vejledning af afd. Arkitekt C. M. Smidt, hvis Fortjeneste, foruden hele Landets Tak, ogsaa har sat sig et synligt Minde i en Mindeplade.

Fra Kalø gik Turen saa Mols rundt med Besøg ved den mægtige Stendysse, hvoraf vi bragte et Billede i forrige Nr., gennem Egens til Agri Bavnehøj, hvor Udsigten var nær ved at tage Vejret fra os. Videre til Helgenæs med et kort Ophold ved General Ryes Skanser. Langs Kysten gik Turen derefter til Æbeltoft, hvor Afslutningen fandt Sted. Kedeligt at der ikke blev Tid til at bese den gamle interessante By, men den Time af Programmet, der svigtede i Rønne, kunde have været anvendt her, og det giver Anledning til Overvejelse for kommende Arrangører af Udflugter om ikke at lægge Program med større Vidde end god Tid tillader! Vel vil man gerne se saa meget som muligt, men en Tur bør ikke være forjaget. Dette siges ikke for at kritisere de Mænd, der havde lagt saa stort et Arbejde i Planlægningen af den dejlige Tur, men kun som en Erfaringshenstilling til Fremtiden.

Ved den afsluttende Middag i Æbeltoft takkede Slemming de mødte og udtalte Haabet om, at man havde været tilfredse med det skete; han beklagede, at det havde skortet paa Værter til Indkvarteringen, men gav de store Afstande

Vejen til selvforsyning med linnedvarer . . .

I DRAGKISTENS GEM

Det uforgængelige hør hørte til kvindernes kære-
ste eje — i dragkisten fandtes de skønneste hjem-
mevævede hørvarer fremstillet paa de danske gårde.
I dag får man de smukkeste kvalitets-hørvarer ved at
sende det avlede strå til

AKTIESELSKABET
HØRFABRIKEN I TOMMERUP

Skylden; havde man spredt Gæsterne belt ud i det udstrakte Amt, vilde det have været yderst vanskeligt at faa dem samlet tidligt nok til Udflugten. Flere af Gæsterne tog Ordet og takkede for Turen, bl. a. Gdr. Karl Larsen, Farum, der drog en Sammenligning mellem Skotter og Molboere og slog fast, at næppe nogen af de Historier, der fortæltes om disse Folk, havde Rod i Virkeligheden. Yderligere talte Konsulent Balle, Tommerup, Gdr. Reinholdt, Sønderjylland, Revisor Foged, København, Jørg. Petersen, Gislinge, der bragte en Tak til Gdr. Slemming og Gdr. S. Nielsen Sørensen samt Turistchef Ovesen for deres store Arbejde med Turen. Næstformanden, J. Jensen, Soed, udtalte bl. a., at disse Ture sikkert har stor Betydning for Foreningen. Begyndelsen blev gjort i Sønderjylland og var god, næste Gang var det Nordvestsjælland, den var bedre, og nu denne, der var endnu bedre.

Magister Ellekilde fortalte og analyserede Molbohistorier og viste, hvorledes disse Fortællinger ofte havde deres Rod i andre Landes Literaturs Folkefortællinger, endog saa fjernt som Indien. Magisterens ypperlige Foredrag hilstes med Bifald. Foruden Slægtsgaardssangen blev et Par lokalt prægede Sange afsungne, ligesom ogsaa en Monolog af disse Sanges Forfatter blev ypperligt læst af Magister Hofmansen.

Og saa var det Tid til Opbrud. Rutebilerne, der passede Togtider mod Nord og Syd, ventede, den herlige Tur var forbi, en Tur som sent vil blive glemt af de deltagende.

Red.

En Adelskvinde

70-aarig fynsk Dame forærer sin Slægtsgaard til Sognets Gamle. — Den storslaaede Gave skaffer Lumby Kommune et tiltrængt Alderdomshjem

Lige uden for den nordlige odenseanske Bygrænse er for kort Tid siden indtruffet en Begivenhed, der vilde kunne give Morten Korch Stof til endnu en Succesroman. Ganske vist byder Historien ikke paa noget som helst i Retning af, hvad Hr. Korch altfavnende plejer at fremhæve som »Intrigen«. Der er saaledes hverken fundet Guld paa en indeklemt Husmandslod eller opdukket ny Derbyemner eller uventet hjemkomne dansk-amerikanske Fædre til vanskeligt stillede uægte Børn. Virkeligheden har derimod for en Gangs Skyld taget sig sammen og jævnt og stille leveret et Udslag af Renhjertethed, storlinet Menneskelighed, som næppe er fostret mere overbevisende af noget nok saa snedigt tilrettelagt Romanstof. Den 70-aarige Frk. *Karen Hansen* har nemlig skænket sin Slægtsgaard, »Enrumgaarden« i Søhus, til Sognets gamle.

Tre dygtige Søskende holdt samme Livet igennem

»Enrumgaarden« har været i Slægtens Eje gennem tre Generationer. For tyve Aar siden lod Frk. Karen Hansen og hendes to lidt yngre Søskende, *Hans Christian og Kristine Hansen*, de gamle Bygninger nedrive og opførte en ny sta-

»Enrumgaard« i Søhus, Lumby Kommunes fremtidige Alderdomshjem.

telig, firelænget, typisk fynsk Landejendom. Damerne passede Husførelsen mønsterværdigt, og Broderen, som var en meget dygtig Landmand, holdt Besætningen i en Stand, der gav de flest mulige Mælkepenge i Kassen, ligesom han med urokkelig Flid og Energi forestod Dyrkningen af Gaardens Jorder. Selskabelighed i større Stil dyrkedes ikke paa »Enrumgaard«, mens man paa den anden Side heller ikke nægtede sig noget inden for Rammerne af et jævnt og borgerligt fynsk Landmandsliv. I de lyse, luftige Stuer hyggede »Enrumgaard«s Beboere sig med gode Bøger og Naboers og Venners hyppige og velsete Besøg.

Søskende-Samværet var sjældent godt. Alle tre forblev de ugifte, men stod sammen paa ethvert Omraade og kunne takket være Flid, Dygtighed, menneskelig Tilpasningsevne og stiltfærdig Levevis føre en Tilværelse uden større Bekymringer.

Eneste Betingelse: En Trediedel af Værdien til Velgørenhed

I Løbet af kun et Aar har Frk. Karen Hansen imidlertid mistet baade sin Broder og Søster. De døde begge meget pludseligt, og dels under Indtrykket heraf, dels fordi alle nærmere Slægtninge ogsaa har passeret de 70, besluttede Karen Hansen for nylig at skænke Lumby Kommune baade Jord og Gaard som et højst tiltrængt Alderdomshjem for Kommunens mange Gamle.

Ejendommens Værdi er mindst 150,000 Kr., og til Gaven er fra Frk. Hansens Side kun knyttet som Betingelse, at hun selv faar frit Ophold, og at Kommunen stiller 50,000 Kr. til Raadighed for forskellige velgørende Formaal efter Karen Hansens eget Skøn.

De Gamle skal ikke mere bryde op —

Tilbudet er naturligvis omgaaende og med varm Tak blevet modtaget af Sogneraadet, der hurtigst muligt vil paabegynde den statelige Ejendoms Indretning til Beboelse for en Del gamle Mennesker fra Søhus, Lumby, Stige, Taastrup og Anderup.

Kommunen har over 3000 Beboere, og et Alderdoms-

hjem er i høj Grad tiltrængt, eftersom man i denne Henseende kun har kunnet henvise til Alderdomshjemmet i Otterup. Det ligger imidlertid otte Kilometer uden for Kommune grænserne, og navnlig for ældre Mennesker har det været svært saaledes at maatte bryde op fra Venner, Naboer og tilvante Omgivelser.

Endelig er maaske »Maaden, hvorpaa« ikke det mindst fine ved hele denne Gavehistorie. Ganske bortset fra Offer-

vilje og gode Formaal bliver Indtrykket i den Slags Tilfælde tit, at Sigbarheden gennem det omvundne Silkepapir af Blusel og Beskedenhed stiger med Gavens Værdi. Ikke saa sjældent har man faktisk ligefrem følt sig fristet til en Omskrivning som »Give Gave — Gaa til Pressen!« Da Frk. Karen Hansen, Søhus, forleden havde taget den store Beslutning, gik hun stiltfærdigt — til sin Sognepræst . . .

Port.

MØNS RÆDSELSPERIODE

(1685—97)

Af Overlærer *Rasmus Nielsen*, Næstved.

I.

Møn var fra 1660-1803 et Amt for sig. Christian den Femte udnævnte 30. Marts 1685 sin gode Ven, Tyskeren *Samuel Christoph von Plessen*, født 1640 i Mecklenborg, til Amtmand over Møn. Han vedblev at være Tysker, forstod aldrig Danskerne, men regnede dem kun for Slaver eller Hunde, som han kunde behandle, som han vilde. Han byggede et stort Herskabshus »Nygaard« paa 150 Fag, ved hvis Opførelse Bønderne maatte gøre Hoveri (gratis Arbejde). Her boede han især om Sommeren, mens han om Vinteren opholdt sig i København. Der hørte ikke saa lidt Jord til Nygaard.

Allerede i 1682 var Plessen blevet Chef for Hestegarden. Kongen besluttede saa i 1684, at denne skulde indkvarteres hos Bønderne paa Møn, hvoraf de fleste var Fæstere under Kronen. 28. Maj 1685 kom 4 Kompagnier af Hestegarden paa henved 400 Mand med henved 500 Heste til Møn, mens 2 Kompagnier skulde holde Vagt i København. Der blev saa skiftet med 2 Kompagnier hver 4. Maaned. Det voldte straks stort Besvær med at skaffe Lejligheder til Garderne, hvoraf mange var gifte og havde Børn.

Med Gardens Ankomst begyndte Mønboernes Trængselstid, idet Plessen, hans Ridefoged *Christian Arendtsen*, Officererne og de menige Garder, hvoraf de fleste var Tyskere, i 12 Aar (1685—97) snød, plagede dem med Hoveri og mishandlede dem paa det frygteligste, saa en Mand sagde, at hvis Garden var blevet her paa Møn 2 Aar til, var de alle blevet saa forarmede, at de maatte tigge. I disse Aar var det meget værre end paa Svenskekrigens Tid.

Plessen formaaede i næsten 12 Aar at skjule de rædselsfulde Tilstande paa Møn, idet han nøje passede paa, at ingen uden hans Tilladelse slap bort fra Møn, der var som en belejret Fæstning. Han lod de fleste Baade ødelægge eller fjerne fra Kysten, hvor Garderne holdt Vagt.

Kongen besøgte Møn flere Gange i Løbet af disse 12 Aar og boede hos Plessen paa Nygaard, uden at han fik noget at vide om Forholdene paa Møn. Men omsider fik han dog Besked om, at Mønboerne var blevet forarmede og

daarligt behandlet, mens Garden var der. 25. April 1697 blev den flyttet til København, og Mønboerne maatte udføre et stort gratis Arbejde med at transportere Gardernes Koner, Børn og Bagage bort.

Omtrent samtidig afskedigede Kongen Plessen fra Amtmandsembedet.

Men allerede 2. og 6. Februar 1697 havde Kongen udnævnt en Kommission paa 4 Medlemmer til at overveje, hvad der skulde gøres for at ophjælpe Møn og Bogø, som 1689 var lagt under Møn.

Denne Kommission modtog godt 200 Klager over Forholdene paa Møn i Plessens Tid, dels fra enkelte Mønboer og dels fra flere i Forening. Paa Grund af disse Klager udnævnte *Frederik IV*, som 25. August var blevet Konge, en Kommission paa 3 Medlemmer: *Knud Thott*, *Meyer* og *Worm* til nøjere at undersøge Plessens Behandling af Mønboerne 1685-97 og afsige Dom.

Generalfiskalen (Statens Sagfører) *Hieronimus Brygmann* holdt saa en Mængde Forhør fra 20. Novbr. 1699 til 31. Januar 1700 ved Mønbo Herreders Ting i Tostrup i Anledning af Mønboernes Klager. Han stævnedes saa Plessen, Major *Lützw*, som begge boede i København, Ridefoged *Christian Arendtsen* og den tidligere Herredsfoged *Henrik Pedersen Jestrup* samt Bønderne paa Møn for ovennævnte Ret. Hverken Plessen selv eller nogen paa hans Vegne mødte nogen Tingdag. Paa *Lützw*'s Vegne mødte en københavnsk Prokurator. De øvrige mødte selv personligt.

Her skal nu efter Mønbo Herreders Tingbog 1699-1703 fortæles om nogle Mishandlinger, som Mønboerne var udsat for i Plessens Tid.

I Retsmødet 16. Decbr. 1699 spurgte Generalfiskalen Bønderne, om de nogen Sinde havde angivet og andraget for Plessen som deres Amtmand dette store Hoveri og anden Ulejlighed, som hår paalagt dem. De svarede, at de nogle Gange havde gjort Besværing herover til ham baade mundtligt og skriftligt, og de fik Løfte om Lindring; men der skete intet andet, end at naar Plessen selv var her, turde Officererne ikke plage dem saa haardt; men sit eget Hoveri fik han selv hver Dag, og han besaa det; saa snart han var

rejst og kommet over med Færgen, var Officererne lige saa arrige som tilforn, hvilket saaledes henløb, indtil han sidst paa Aaret 1689 gav Ordre til virkelig Eksekution for Hoveri, til hvilken at forrette blev beordret Tredingsfoged (Plessen havde delt Møn i 10 Tredinger med hver sin Foged) Niels Fynboe i Vestud, som med 2 Mand d. 3. Januar 1690 indfandt sig i 10 Huse i Borre og der uden videre i Rettens Nærværelse udpantede og udvurderede deres bedste Kvæg til det krævede Hoveris Betaling, hvilket bemeldte Borre Bymænd forment at være ulovligt, saasom de agtede, at der først burde være Dom over dem om, at de var pligtige til at betale saadant Hoveri.

De stævnedes saa Niels Fynboe for Mønbo Herreders Ting 16. Februar for at høre Vidnesbyrd og lide Voldsdom. For Retten mødte Hans Knudsen Væver, Anders Madsen, Hans Jespersen, Niels Pedersen, Povel Madsen og Mads Christensen og førte deres Vidner, men søgte Opsættelse til næste Tirsdag for at gøre deres Irettesættelse. Imidlertid skulle Tingvidnet indløses, hvorom Hans Knudsen om Morgenen tidlige 20. Februar var redet hen til daværende Tingskriver Jens Jespersen, som boede i Nygaard. Mens han var borte, blev hans medinteresserede i Sagen hentet fra deres Huse af 2 Garder og ført til Stege. Hans Jespersen og Anders Madsen blev sluttet i Jern (Lænker) hos Gevaldigeren (Gardens Arrestforvarer), mens Niels Pedersen og Povel Madsen blev sat hen i Mølleporten, hvor Plessen havde ladet indrette Arrester. Da Hans Knudsen paa Hjemvejen fik det at vide, turde han ikke søge til sit Hjem, men retirerede til Skov og Mark, da han vidste, at han var mistænkt for at være Anfører for Processen. De andre Mænd blev ikke fængslet, fordi de var syge og sengeliggende.

Da Sagen nu 2. Tingdag kommer for Retten, og de arresteredes Kvinder søger Sagen til Doms efter de i Retten lagte Indlæg og Irettesættelse paa Voldsbøder, dømmes Herredsfogeden den næste Tingdag derefter, at Niels Fynboe skulde bøde sine Voldsbøder og betale Processens Omkostninger med 3 Rdl. Som Følge af denne Dom blev Herredsfoged Niels Hansen afsat af Plessen, og Laurs Hansen i Lindemark blev beskikket til Herredsfoged. Plessen befalede, at ovennævnte Dom ikke skulde gælde.

Hans Knudsen Væver, som formedelst Vinterens haarde Tid ikke længer kunde være i Skov og paa Mark og havde søgt hjem i sit hus, blev ved Korporal Johan Zakariasen og Garde Peder Skonning ført til Stege og sat i Fængsel paa Mølleporten og af Gevaldigeren sluttet i Jern, Haand og Fod krydsvis. Her sad han i 10 samfulde Uger i den strenge Vinter og havde kun lidt Halm at ligge paa. Han fik kun den fattige Mad, hans stakkels Kone, som sad hjemme i Armod med 3 smaa Børn, kunne føre til ham, og hun havde en Mils Vej at gaa. Naar hun kom med Mad til ham, skulde hun melde sig hos Gevaldigeren, som ofte tog den halve Mad.

Da han efter de 10 Ugers Forløb kun havde lidt af sit Helbred til overs, og da der tvivledes om hans Liv, lod Gevaldigeren ham føre ned i sit Hus, hvor han i lige Jern — dog undertiden med den store Bolt om begge Benene, saasom Haandskinnerne maatte bruges til Garder og Bønder, som jævnlig blev indsat — hensad i 22 Uger, indtil

Kongen ventedes til Landet. Kongen kom 3 Dage efter, at han var kommet ud af Fængslet.

Hans Knudsen fremviste her for Retten sine blotte Skinneben, hvorpaa der var Mærker af Jernet, skønt der nu snart var forløbet 10 Aar.

Gevaldigeren Morten Svendsen, som nu var Stege Bys Tjener, mødte i Retten, og efter Tilspørgsel fortalte han, at Hans Knudsen om Natten mellem 11 og 12 blev leveret i hans Hus af nævnte Korporal og Garde, og da Morten kom her ind paa Landet (Møn), blev ham givet den Ordre af Ritmester Houmejer, som da havde Kommando paa Landet i Plessens Fraværelse, at han angaaende Arrest samt Bolt og Jern skulde parere Ordre fra den Officer, som kommanderede i Stege. Det blev da Maner, at naar nogen blev leveret til ham, anmeldte den Vagt, som førte ham til ham, det til den kommanderende Officer, og Vagten fik Besked om, hvorledes enhver skulde behandles. Da nu Hans Knudsen var kommet i hans Hus, blev Garden der som Vagt over ham, mens Korporalen og Gevaldigeren gik hen til Løjtnant Tillisch, som viste dem hen til Arendtsen, der sagde til dem, at det var Plessens Befaling, at Hans Knudsen skulde slutes i Jern, fordi han havde oprørt Folket, og fordi man længe nok havde ledt efter ham; med dette Svar gik de tilbage til Tillisch, som da sagde: »Saa faar han da slutes til i Morgen, saa vil jeg selv tale med Arendtsen«.

Saa gik Korporalen med ham hjem og udsøgte de Skinner, som bedst passede til Hans Knudsens Ben og Haand. Hans Knudsen blev i Gevaldigerens Hus til om Morgenen. Da kom Ritmester Houmejer til Byen og var sammen med Tillisch i Arendtsens Hus. Houmejer gav nu Ordre til, at Hans Knudsen med Jernet paa kulde gaa op ad Gaden til Mølleporten, indsættes der i det store Hul og slutes krum som en Orm, og at intet Menneske — hverken hans Kone eller Børn — maatte komme ind til ham, og blev ham medgivet en Byrde Halm at ligge paa; men Mad skulde han skaffe sig selv; i Førstningen bragte Konen ham noget, siden gik Datteren om og betlede noget.

I dette sorte Hul sad han vel en 3 Ugers Tid, indtil der kom Ordre fra Plessen i København, at han maatte komme i det andet Rum, hvor han kunde faa Dagslys. Da han nu blev syg og afmægtig, blev det ligesaa meddelt til København. Der kom saa Ordre til, at han skulde føres til Gevaldigerens Hus, og 2 Mand ledte ham ned i Huset, hvor han var i nogle Dage; mens han var mest afmægtig, var han fri for Jern; men siden blev han sluttet som tilforn og sad i hans Hus i 22 Uger, indtil Arendtsen efter Plessens Ordre 13. Oktober 1690 satte ham paa fri Fod.

De andre 4 sad i 5 Uger, de 2 i Jern hos Gevaldigeren, de andre 2 i Frost og Kulde i Mølleporten; efter den Tid kom de i Forhør og blev med det samme fri. To af Mændene, nemlig Anders Madsen og Povel Madsen, var her til Stede og fortalte, at da de kom i Arendtsens Hus, spurgte han dem, om de vilde underskrive et Brev; hvis de vilde det, vilde han hjælpe dem løs, og da de sagde ja, blev der hentet et forseglede Papir, hvorpaa der var skrevet noget, de ikke forstod, og da de havde skrevet under, fik de Lov til at gaa.

Hans Knudsen forklarede, at nogle Uger efter blev han i

Fængslet i Mølleporten anmodet om at underskrive et lignende Skrift paa stemplet Papir af det Indhold, at han skulde tilstaa, at Herredsfoged Niels Hansen havde forført dem til denne Proces; men da han afslog det, blev han siddende i Fængslet; men som han dog betænkte sig og underskrev dette Brev, blev han ført hen paa Herredstinget for at vedstaa det; da han saa der fragik det, blev han ført til Gevaldigerens Hus og sluttet som tilforn.

Foreningens Love

§ 1.

Foreningens Formaal

Foreningens Formaal er at værne og bevare de danske Slægtsgaarde, saaledes at de forbliver i Slægtens Eje, og derigennem ogsaa at give de Medlemmer af Slægten, som ikke forbliver paa Fødegaarden, et fast Holdepunkt, et Sted, hvor de kan bevare Forbindelsen med den Rod, hvoraf de er rundne.

Foreningen vil fremme dette Formaal:

- a. gennem et kulturelt Oplysningsarbejde ved at hjælpe Medlemmerne til at efterforske deres Slægts og Gaards Historie, ved at faa dem til at bevare Ejendele og Dokumenter af Mindeværdi og kulturhistorisk Værdi og ved Slægtsgaardssammenkomster m. m., alt ud fra det Synspunkt, at Slægtstradition og Kendskab til Fortiden er af Værdi for den enkelte og forankrer denne i det Folk, hvori han eller hun hører hjemme.

Til Fremme af Kendskab til Slægtsgaardenes Historie er der af Foreningen oprettet et Slægtsgaardsarkiv, der foruden efterhaanden at indsamle og opbevare saa meget Stof af slægtshistorisk Art som muligt ogsaa paatager sig slægtshistoriske Undersøgelser for Medlemmerne.

Arkivet er en Del af Foreningen og ledes af et af Hovedbestyrelsen nedsat Udvalg. Foreningen yder aarligt til Arkivets Drift et Tilskud, hvis Størrelse fastsættes af Hovedbestyrelsen. Arkivudvalget aflægger Beretning og Regnskab for Repræsentantskabet.
- b. gennem juridisk og økonomisk Vejledning til Medlemmerne m. H. t. Familieoverdragelser og Testamenter vedrørende deres Ejendomme, Arveskifter samt Dispositioner, der skal sikre Ejendommens Bevarelse i Slægten. Udgifterne herved afholdes enten af Foreningens løbende Indtægter eller af dens Reservefond,
- c. gennem et Arbejde for at opnaa Lovgivningsmagtens Støtte til, at Slægtsgaardene forbliver i Slægten, navnlig ved Lovregler, der beskytter Slægtsgaardene mod unødvendig Ekspropriation, ved hensigtsmæssige Arveregler for Landejendomme, ved Lovregler, der skal hindre, at Landejendomme gøres til Genstand for Spekulation eller erhverves alene som Pengeanbringelse, og eventuelt ved en Slægtsgaardslovgivning, der skal sikre Ejendommens Bevarelse i Slægten, saa længe noget arveberettiget Medlem af denne har Vilje og Evne dertil.

Saafernt der i andre nordiske Lande findes eller dannes Foreninger af samme Art, vil Foreningen søge Samarbejde med disse.

§ 2.

Medlemmer

Aktive Medlemmer

Som aktivt Medlem af Foreningen kan optages enhver dansk Landbruger, der ved Arv eller Familieoverdragelse har erhvervet det Land- og/eller Skovbrug, som han eller hun nu er Ejer af, naar Ejendommen i mindst 100 Aar har været i Slægtens Besiddelse (Eje eller Fæste). Til Medlemmer, hvis Ejendom i mindst 100 Aar har været i Slægtens Besiddelse, udstedes der, naar det ønskes, af Foreningens Hovedbestyrelse efter forudgaaende Undersøgelse et Diplom mod et nærmere fastsat Gebyr.

Hovedbestyrelsen afgør i Tvivlstilfælde Spørgsmaalet om Medlemsoptagelse og kan undtagelsesvis dispensere fra Kravet om Besiddelse i 100 Aar.

Medlemmer af Foreningen kan fortsætte som aktive Medlemmer, efter at de har afstaaet deres Ejendom ved en Familieoverdragelse, for saa vidt Ejendommen stadig er i Slægtens Besiddelse.

Passive Medlemmer

Som passive Medlemmer kan optages Enkeltpersoner og Institutioner, som for at støtte Sagen betaler mindst 10 Kr. om Aaret. Livsvarigt passivt Medlemskab kan opnaas ved at betale mindst 200 Kr. een Gang for alle. De passive Medlemmer har ingen Stemmeret, men faar tilsendt Medlemsbladet samt andre Publikationer, som gratis tilstilles Foreningens Medlemmer, og har Ret til mod Betaling at benytte »Slægtsgaardsarkivet« til Foretagelse af Undersøgelser.

Æresmedlemmer

kan vælges af Repræsentantskabet efter enstemmig Indstilling fra Hovedbestyrelsen.

§ 3.

Kontingent

Kontingentet for aktive Medlemmer er fastsat saaledes: For Ejendomme med højst 20,000 Kr.s Ejendomsskyld 5 Kr. og derefter stigende med 1 Kr. pr. 10,000 Kr.s Ejendomsskyld indtil ialt 20 Kr.

Kontingentet betales ved Begyndelsen af hvert Regnskabsaar, der svarer til Kalenderaaaret. Medlemmerne binder sig ikke til andet og mere end Kontingentet.

Udmeldelse af Foreningen kan ske med 1 Aars Varsel til en 1. Januar.

§ 4.

Amts- og Kredsorganisationer

Foreningen opretter Amtsorganisationer med en særlig Amtsbestyrelse paa mindst 5 og højst 10 Medlemmer i hvert Amt. Der vælges en Tillidsmand for hvert Sogn, hvori der er Slægtsgaarde.

Amtsorganisationen foretager paa et Møde Valg af Amts-

bestyrelse og Sognetillidsmænd. Amtsforeningens Bestyrelse vælger Repræsentanter til Foreningens Repræsentantskab og kan udpege de Sognetillidsmænd, der ikke vælges paa Amtsmødet. For alle Valg er Valgperioden 4 Aar, og der vælges en Suppleant for hver enkelt Medlem af Amtsbestyrelsen og for Amtets Repræsentanter. Der kan i et Amt oprettes Kredse for Dele af Amtet med egen Bestyrelse. Valg af Repræsentanter foretages dog i saa Fald af Kredsenes Bestyrelser i Forening.

Til Foreningens Repræsentantskab vælger hvert Amt 1 Repræsentant fra Amtskredse med under 200 Medlemmer, 2 Repræsentanter fra Amtskredse med fra 200 til 400 Medlemmer og 3 Repræsentanter fra Amtskredse med mere end 400 Medlemmer.

Amtsorganisationen holder Møder, naar dens Bestyrelse finder Anledning dertil, eller naar mindst 20 Medlemmer ved Henvendelse til Amtsbestyrelsen ønsker det.

De af Amts- og Kredsformændene afholdte rimelige Udgifter til lokale Møder, Rejser, Porto m. m. godtgøres af Foreningen efter Regning.

§ 5.

Repræsentantskabet

Foreningens højeste Myndighed er Repræsentantskabet. Dette afholder et Aarsmøde i April Kvartal, skiftevis i de forskellige Landsdele. Ekstraordinært Repræsentantskabsmøde kan indkaldes, dersom Flertallet af Repræsentanter eller Flertallet af Hovedbestyrelsens Medlemmer ønsker dette. Alle Afgørelser træffes med almindeligt Flertal.

Repræsentantskabet bestaar af de i Amterne valgte Medlemmer til Repræsentantskabet (jfr. § 4) samt af Medlemmerne af Foreningens Hovedbestyrelse. Endvidere kan Repræsentantskabet efter Indstilling af Hovedbestyrelsen vælge indtil fem Medlemmer af Repræsentantskabet. Denne sidste Bestemmelse gælder paa Grund af det ønskelige i at kunne knytte særligt fremragende Mænd eller Repræsentanter fra andre Institutioner nærmere til Slægtsgaardforeningen.

Paa Repræsentantskabsmødet vælges en Dirigent. Der aflægges Beretning og Regnskab, der vælges Hovedbestyrelse og Revisor, og der tages Stilling til foreliggende Spørgsmaal. Til Repræsentantskabsmødet kan være knyttet Foredrag samt Udflugter m. m.

Repræsentanternes Rejseudgifter refunderes af Foreningen med Billet til Fællesklasse, Bane eller Skib og Diæter, der fastsættes af Repræsentantskabet.

§ 6.

Hovedbestyrelsen

Hovedbestyrelsen bestaar mindst af 10 Medlemmer, der vælges for 4 Aar. Halvdelen afaar hvert andet Aar. Genvalg kan finde Sted. Der vælges en Suppleant for hver af Hovedbestyrelsens Medlemmer.

Hovedbestyrelsen konstituerer sig selv med Formand og Næstformand. Medlemmer af Hovedbestyrelsen faar ingen Løn, og deres Rejseudgifter refunderes af Foreningen efter de samme Regler, som gælder for Repræsentantskabet.

Hvervet som Formand og Næstformand kan ikke forenes med en Stilling som lønnet Medarbejder for Foreningen.

§ 7.

Revision og Medhjælp

Foreningens Regnskab revideres af en statsautoriseret Revisor, der vælges af Repræsentantskabet.

Bestyrelsen antager den nødvendige Medhjælp til Ledelse af Hovedkontoret, til Besørgelse af Korrespondance, Kassevæsen og Bogholderi samt Redaktionen af Medlemsbladet. Bestyrelsen kan endvidere antage Medhjælp ved Organisationsarbejdet og speciel sagkyndig Medhjælp.

§ 8.

Reservefond

Af Foreningens aarlige Overskud henlægges et Beløb til en Reservefond, hvoraf kan afholdes ekstraordinære Udgifter, f. Eks. ved Udgivelse af Skrifter til Fremme af Foreningens Formaal. Frivillige Bidrag, der ydes af Medlemmerne, henlægges til dette Fond. Til Fonden overføres endvidere betalte Beløb for livsvarigt Medlemskab, og af disse Beløb maa kun Renterne bruges, saa længe vedkommende Medlem er i Live.

Bestemmelse om Anvendelse af Reservefondens Midler træffes af Repræsentantskabet eller af Hovedbestyrelsen, for sidstnævntes Vedkommende dog kun, naar $\frac{3}{4}$ af dens Medlemmer tiltræder det.

§ 9.

Lovændringer og Ophævelse af Foreningen

Lovændringsforslag, der ønskes behandlet paa et Repræsentantskabsmøde (i April Kvartal) skal være indleveret til Hovedbestyrelsen inden 1. Februar samme Aar. Det paa hviler Hovedbestyrelsen at underrette Repræsentanterne om Indholdet af Lovændringsforslag senest 8 Dage før Repræsentantskabsmødets Afholdelse.

Foreningen kan ophæves, dersom dette vedtages paa to ordinære Repræsentantskabsmøder, eller Flertallet af Medlemmerne skriftligt kræver dette.

Disse Love er vedtaget paa Foreningens ordinære Repræsentantskabsmøde den 20. Maj 1950 og afløser Love og Vedtægter af 5. Juni 1948, 17. Maj 1947 og 13. November 1943.

Sommerferie

Grundet paa FERIE
er Foreningens Kon-
tor lukket i Dagene

3. til 22. Juli, begge Dage incl.

En gammel Slægtsgaard i Ringive

Lidt om Slægtsgaarden Egsgaard
og om Slægten der

Ifølge Matriklen 1664, Danmarks første Matrikel, ejedes Gaarden Egsgaard i Ringive Sogn paa den Tid af en Mand ved Navn Erick Brochenhuus, og Gaardens Hartkorn var 5 Tdr.

Denne Matrikel har vist været meget lidt tilfredsstillende, thi allerede 24 Aar senere blev den erstattet af Matriklen 1688. Gaardens Hartkorn blev da sat til 2 Tdr. 7 Skpr., og dens Ejer var da Anna Nielsdatter til Laage og derefter Jens Jørgensen. Disse Ejere har dog næppe boet i Egsgaard, som var Fæstegaard, i 1688 under Laage, senere og indtil 1784 under Refstrup.

Fra ovennævnte Matrikler ved vi, at de første Brugere af Egsgaard efter 1664 var Hans Kielsen og derefter Christen Hansen (Hans' Søn). Senere Brugere var Erik Christensen (Christens' Søn).

Om de to første ved vi kun Navnene. Ringive Kirkebog begynder først 1719 og giver derfor ingen Oplysning om dem.

Om Erik Christensen ved vi, at han 1742 blev viet til Anna Pedersdatter fra Gammelby i Ringive, døbt 1723, og at han blev begravet 1785, 74 Aar gl. Han maa altsaa være født 1711. Anna Pedersdatter blev begravet 1787.

Før og siden har en Søn i Gaarden fulgt efter Faderen; nu følger en Datter, Johanne Eriksdatter, døbt 1751 og 1768 viet til Peder Pedersen. Hvor Peder Pedersen er født, ved vi ikke; men da han blev begravet 1812, 66½ Aar gl., maa han være født omkring Aaret 1746. Ved den Tid er i Ringive Kirke døbt flere Børn med Navnet Peder Pedersen; men om ovennævnte Mand har været en af dem, og da hvilken, har ikke kunnet opspores. Maaske er han født uden-sogns. Peder Pedersen købte 1784 Egsgaard af Claus Tøm-

merup Henriksen til Refstrup for 270 Rd. Skødet oplyser, at Peder Pedersen havde haft Gaarden i Fæste og altsaa nu blev Selvejer.

1807 afstod Peder Pedersen og Johanne Eriksdatter Gaarden til deres Søn, som ogsaa hed Peder Pedersen, og gik paa Aftægt paa Gaarden. Peder Pedersen blev begravet (som nævnt 1812), men hans Kone døde 1835. Det synes, at man i Kirkebogen 1719-1814 indførte Daabs- og Begravelsesdag i Stedet for Fødsels- og Dødsdag; og mon der da har været mange Mennesker i Sognet, siden en Kirkebog kunde slaa til i næsten Hundrede Aar?

Peder Pedersen (den yngre) blev fremstillet i Ringive Kirke 1779. Han var to Gange gift, og i første Ægteskab havde han seks Børn, der som voksne bosatte sig i Grene, Hejnsvig, Vorbasse og længere sydpaa. 1820 giftede han sig anden Gang med Karen Christensdatter fra Filskov Østergaard. 1824 blev dem født en Søn, Jens Pedersen, som 1853 overtog Egsgaard.

Peder Pedersen (jun.) var imidlertid død 1840, og da Jens Pedersen da var umyndig, fik Enken, hans Moder, Raadighed over Gaarden.

I den Tid fik vi Matriklen 1844, som satte Egsgaards Hartkorn til 3 Tdr. 3 Skpr. 0 Fjk. 2 Alb. Denne Matrikel siger, at Ejeren og Brugeren i 1844 hed Peder Pedersen, medens Kirkebogen siger, at Peder Pedersen døde 1840. Denne Uoverensstemmelse maa vel hidrøre fra, at Enken i 1844 endnu ikke havde ladet sit Adkomstbevis til Gaarden tinglæse. Karen Christensen, født 1788, døde 1859.

Siden 1664 er Gaardens Hartkorn nu og da bleven forandret; derimod ses det ikke, at dens Areal er undergaaet nogen Forandring i samme Tid, men har været ca. 1000 Tdr. Land, 999 sagde man. Det var en kolossal Mark i Udstrækning, den naede fra Omme Aa i Nord til Simmel Bæk i Syd, en Afstand paa ca. 4 km. Ser vi paa Gaardens Bedrift, var den langtfra imponerende. Besætningen bestod af nogle faa Køer, forholdsvis mange Stude og Ungkreatu-

Den gensidige Forsikringsforening for Haglskade for Jord- brugere i Sjællands Stift, »Hagl Sjælland«.

er Medlemmernes egen Forsikring, er velkon-
solideret og godkendt af Handelsministeriet,
optager nye Medlemmer uden Indskud. Hen-
vendelse til Foreningens Sogneformænd eller
Foreningens Kontor, under Adresse,

Hagl Sjælland, Bakkegaard, Slaglille pr. Sorø.

FYENS
DISCONTO
KASSE
ODENSE
STIFTET 1846

DANMARKS ÆLDSTE PRIVATE BANK

Frigidaire

KØLESKABE . KONSERVATORER . FROST-ANLÆG

Langt mere økonomisk, fordi intet gaar til Spilde - og mere hygiejnisk!

København
Fa. Helweg-Jørgensen.
Ingeniør- og Handelsfirma,
Gl. Kongevej 74, København V.
Telefon Vester 7112.

Enhver Husmoder ønsker at kunne opbevare sine Fødevarer friskt og køligt hele Aaret rundt. Tal med den nærmeste FRIGIDAIRE-Forhandler om Deres Køle-Problem. FRIGIDAIRE kan løse det, uanset Størrelsen af de Krav, De stiller. De kan faa en selvstændig Frysebox eller leje den i et af de mange Anlæg, som oprettes hele Landet over.

Aarhus.
Fa. Reck's Opvarmnings Comp. A/S
Aaboulevard 39, Aarhus. Telefon 9520.

Esbjerg.
Fa. Anton Jensen & Co. A/S
Torvegade 57, Esbjerg.
Telefon 350.

Maribo.
Fa. P. Hatten & Co. A/S
Maribo.
Telefon 26 — 126 — 526.

De ser her et FRIGIDAIRE Frost-Anlæg udvendig og indvendig. Hver har sin aflaaelige Box, hvori man selv kan nedlægge og hente de Varer, man ønsker.

Odense.
Fa. K. T. Knudsen A/S
Slotsgade 21, Odense.
Telefon 1065 — 6095.

rer samt af Faar i hundredvis til sine Tider. Studene spillede den Gang en stor Rolle, de var Datidens Traktorer, og ved Salg skaffede de Penge til Huse og Skatter og andre Udgifter, hvorimod Køernes Mælk blev brugt i Husholdningen som Mælk, Smør eller Ost.

Da Markens Bredde var størst mod Nord langs Aaen, hørte der megen Eng til Gaarden, hvorimod den øvrige Jord mest bestod af Hede og Mose. Kun en lille Del tæt ved Gaarden var opdyrket, saa meget at den lige kunde give den nødvendige Kerne og Halm til Gaardens Brug. Folkene levede næsten udelukkende af Gaardens Produkter, og Kreaturerne af Hø og Halm om Vinteren og Græsset i Damsteder og Moser om Sommeren. Ved denne Fodringsmaade trivedes Kvæget godt om Sommeren, hvorimod det om Vinteren tabte i Huld og mod Foraaret var saa afkræftet, at det ofte ikke selv kunde rejse sig. Faarene gik ude Aaret rundt. Om Sommeren søgte de de samme Græsgange som Kreaturerne, men om Vinteren var deres Føde mest Hedens Rensdyrlav. Blev Heden dækket af blød Sne, stak de Næsen ned i den til de paa den Maade kunde faa fat i Mosser; men blev den for gammel og haard, maatte Næsen give tabt og Klovene tages i Brug, som Rensdyrene gør, naar de skal have Laven afdækket. Faarene var dengang de smaa Hedefaar, der enkeltvis ikke gav meget af Kød eller Uld; men Flokken gav dog et betydeligt Tilskud til Gaar-

dens Forsyning af Saltmad og Uld til saa at sige alle Gang- og Sengeklæder.

1859 giftede Jens Pedersen sig med Mette Kathrine Hansen, Datter af Skolelærer Hansen i Lindeballe, født 1836, død 1885.

Først i 1860erne flyttede Jens Pedersen Gaarden fra Aaens umiddelbare Nærhed op paa Agermarken nær den nyanlagte Amtslandevej, en Beliggenhed, der er mere praktisk, men mindre idyllisk end den nede ved Aaen.

Det maa have været en stor Begivenhed, da Egsgaard 1784 fra at være Fæstegaard gik over til at blive Selvejergaard; men det har vel nok været en lige saa stor Begivenhed i Gaardens Historie, da Jens Pedersen gav sig til at udstykke dens store Hedearaler, saa der, da han i 1885 afstod Gaarden, var foruden Hovedgaarden 10 andre Ejendomme. Siden er Udstykningen fortsat dels fra Stamgaarden, dels fra de tidligere udstykkede Parceller, saa hvor der tidligere levede kun een, der lever nu (1950) henimod tyve Familier.

Jens Pedersen døde 1914, 90 Aar gammel. Han blev den ældste af de af Slægten, vi kender. Desuden blev han den sidste Ejer af den samlede Gaard, der sidste Ejer, der kom paa Aftægt i Egsgaard, og den sidste Ejer, der blev begravet paa den gamle Familiegravelsesplads paa Ringive Kirkegaard. Egsgaard har nu Kirke og Gravplads i Langelund.

H. Gamst Pedersen.

DANSK ANDELS GØDNINGSFORRETNING

LANDMÆNDENES EGEN
GØDNINGSFORRETNING

Hovedkontor:
Axelborg, København V.

Den Sjællandske Bondestands Sparekasse

Hovedkontor: Vester Voldgade 107
København V.

Slægtsgaardsejere!

Tegn Deres Forsikring
mod Stormskade i

Dansk Forsikringsforening mod Stormskade
Store Torv 5 . Aarhus

Slægtsgaardsejere!

Sikker Dem mod Haglskade
gennem

Hagelskedeforsikringsselskabet af 1910
Store Torv 5 . Aarhus

Fyens Stifts Sparekasse

oprettet 1832

yder lån mod pant
i landejendomme

Hingste, Hopper og Tyre forsikres i »**YORKSHIRE**«

til faste Præmier. — Ingen Gensidighed
eller Reservefondssindskud. — Brand og
Transport overalt i Danmark inkluderet.

V. Lundsgaard & Søn
Raadhuspladsen 45, Kbhvn. V.
Tlf. Central 10149

Holger Hansen
V. Allé 6, Aarhus. Tlf. 4130